

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Nicolai Svsii E Societate Iesv Opvscvla Litteraria

Suys, Nicolas

Antverpiae, 1620

V. In vnoquoque pro ætatis conditione stylum pubescere, ac deinde
senescere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69342](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69342)

quàm vt in hoc cursu aliquis nobis prior esse videatur.

C A P V T V.

In vnoquoque pro ætatis conditione stylum pubescere, ac deinde senescere.

NON ipsam solummodò eloquentiam; sed vnumquemque eloquentiæ studiosum suos habere ætatis flexus, & rationi & naturæ consentaneum est, & nemini non experientiâ exploratum esse debet. Vnde prætextâ digni & bullâ sunt, qui in vespertino ætatis, si fas dicere, crepusculo, verborum ac sententiarum luminibus pueriliter scintillare desiderant. Perinde, quasi ad nutricum vbera decrepiti senes lallare ac pappare rursus occiperent; in quibus non pueritia iam quidem, sed puerilitas dominetur. Quod turpe & infame dedecus si quâ possum ratione ex Quintiliani & Tullij præsertim sententiâ abolere conabor: & quid vnamquamque ætatem deceat, quid de deceat explicare. Atque vt teneriores puerulos prætereamus (quibus satis est puram & ingenuam Latini sermonis verecundiam vel domi, vel in Grammaticorum scholis excoluisse) in iuuentute, velut in ætatis vere, amœnos lætosque flores requiro. Hæc enim generosæ fœcundæque orationis
vbertas

vbertas in spem frugis amplissimam matu-
 rescit. Talis enim Hortensius, talis ipse Cice-
 ro. Vtrumque suis coloribus spectandum da-
 bimus. Et iure quidem primum hîc lo-
 cum Cicero obtinebit; qui cùm in ipso elo-
 quentiæ suæ exordio nimis in dicendo fer-
 ueret, & paulò minùs æstualet; aliorum cul-
 turâ, suâ industriâ præfractum illum impe-
 tum refrenauit, & cum ætate paulatim, ora-
 tionem senili grauitate ac seueritate non spe-
 ctandam modò, sed venerandam esse voluit,
 Quam in rem eruditè Quintilianus lib. 12.
 cap. 6. *Fructum studiorum viridem, & adhuc dul-
 cem promi decet, dum & venia & spes est. & para-
 tus fauor, & audere non dedecet, & si quid desit
 operi, supplet ætas, & si qua sunt dicta iuueniliter,
 pro indole accipiuntur: vt totus ille Ciceronis pro
 Sexto Roscio locus: Quid enim tam commune quàm
 spiritus viuus, terra mortuis, mare fluctuantibus,
 littus ciectis? Quæ cùm sex & viginti natus annos
 summis audientium clamoribus dixerit, deseruisse
 tempore, & annis liquefacta iam senior fatetur.
 Non paullò explicatiùs de se ipso Cicero lo-
 quitur. Hunc audiamus: Nunc quoniam totum *In Bria-*
 me non nœuo aliquo, & crepundiis; sed corpore om- *to.*
 ni videris velle cognoscere, complectar nonnulla et-
 iam, quæ fortasse videantur minùs necessaria. Erat *Plutar-*
 eo tempore in nobis summa gracilitas, & infirmi- *chus in*
 tas corporis, procerum & tenue collum: qui habitus, *Cicero-*
 & quæ figura non procul abesse putatur à vite pe- *ne eadè,*
 riculo,*

riculo, si accedat labor, & laterum magna conten-
 tio. Eoq; magis hoc eos, quibus eram carus, commo-
 uebat, quod omnia sine remissione, sine varietate vi
 summâ vocis, & totius corporis contentione dice-
 bam. Impulsus hic fuit ardui, & ad excelsa
 sublimiaque sese efferentis ingenij; sed iu-
 uenilis, & periculosus, quem non omnino
 tollere, sed compescere conatus est: eaque
 de causa in Græciam profectus Rhodum ve-
 nit. Quibus non contentus (tot tantisque dicen-
 di magistris, quos enumerat) Rhodum, inquit,
 veni, meq; ad eundem, quem Rome audiueram,
 Molonem applicavi, cum actorem in veris causis
 scriptoremq; præstantem, tum in notandis ani-
 maduertendisq; vitiis, & in instituendo docendoq;
 prudentissimum. Is operam dedit, si modò id conse-
 qui potuit, ut nimis redundantes nos, & superes-
 fluentes iuuenili quâdam dicendi impunitate & li-
 centiâ reprimeret, & quasi extra ripas disfluentes
 coërceret. Itaque recepi me triennio post non modò
 exercitior, sed propè mutatus. Nam & contentio
 nimia vocis reciderat, & quasi deserbuerat oratio;
 lateribusq; vires, & corporis mediocris habitus ac-
 cesserat. Virilem dictionem qualem Cicero v-
 surpauerit, qualem antea iuuenilem ex ijs,
 quæ dicta sunt facilè quilibet intelliget, qui
 non infestis natus Musis, & sinistro Apol-
 line. Superest, ut senilem eius in peroran-
 do sapientiam indagemus. Nec ad Clean-
 this lychnuchum peruigilandum est, ut voti
 com

compotes efficiamur. De Legibus lib. 2.
 Tullio à forenſi turbâ ad requiem anhelan-
 ti Atticus, id eſt ipſe Tullius, ſic occurrit:
*Atqui vereor, ne iſtam cauſſam nemo noſcat, tibiq̃
 ſemper dicendum ſit: & ed magis, quodd te ipſe mu-
 taſti, & aliud dicendi genus inſtituiſti. vt quem-
 admodum Roſcius familiaris tuus in ſenectute nu-
 meros in cantu ceciderat, ipſaſq̃ tardiores fecerat
 tibias: ſic tu à contentionibus, quibus ſummis vtâ
 ſolebas, quotidie relaxes aliquid. Vt iam oratio
 tua non multum à philoſophorum lenitate abſit.
 Quod ſuſtinere cùm vel ſumma ſenectus poſſe vi-
 deatur, nullam tibi à cauſſis vacationem video da-
 ri.* Idem ipſe eodem ſenſu Crasso adſcribit,
 quem ſui imaginem, & eloquentiæ velut ef-
 figiem ad poſteros transmittere voluit. Sed
 pluribus opus non eſt, præſertim cùm ipſius
 Ciceronis orationes, vt vernarit primùm, vt
 ſenſim maturuerit, vt denique frondescere
 deſierit, per ſe abunde teſtentur. Quod au-
 tem hanc dictionis lenitatem ſummam et-
 iam ſenectutem ſuſtinere poſſe arbitratur,
 hoc illi cæleſti animo præter fatum, naturæ-
 que leges & conſueta diuinitus conſeſſum
 fateamur neceſſe eſt. Prudenter enim Quin-
 tilianus à cauſſis dicendis ad ſcribendum,
 mentem calamumque traducens ait: Neque
 enim ſcientiâ modò conſtat orator, quæ augetur
 annis; ſed voce, laterum firmitate: quibus fra-
 ctis aut imminutis ætate ſeu valetudine, cauendum

Lib. x.
de Orat.

Quint.

est, ne quid in oratore summo desideretur: ne intersistat fatigatus, ne qua dicet, parum audiri sentiat: ne se queratur priorem. Vidi ego longè omnium, quos mihi cognoscere contigit, summum oratorem Domitium Afrum, valdè senem, quotidie aliquid ex eâ, quam meruerat auctoritate perdentem, cùm agente illo, quem principem quondam fuisse fori non erat dubium, alij (quod indignum videbatur) riderent, alij erubescerent. Quæ occasio illis fuit dicendi, malle eum deficere, quàm desinere. Non ipse quidem Consus sanius proferre consilium mihi posse videtur. Præclarum illud Flacci pronuntiatum;

Horat.

Flacc.

*Solve senescentem maturè sanus equum, ne
Peccet ad extremum ridendus, & ilia ducat.*

Quod cùm omnibus propositum esse debeat, tum iis præsertim, quos Asiaticos dictos esse monuimus. Qui nisi in senectute stylum omnino inuertant, & à seipsis desciscant, atque in alios quodammodo migrēt homines (quod quàm difficile sit cuius examinandū relinquo) non minùs ludibrio, vel cōmiserationi certè vel execrationi futuri suat, quàm si quis ad Charontis cymbâ nauulo persoluto de vxore cogitet & liberis, & nuptias adornet & choreas. Nolo id mihi credi. Hortēsius flos quondam Romanæ eloquentiæ ætate senectâ sensim marcescens suo id exemplo comprobabit. Cicero in Bruto: *Hæc genera dicendū aptiora sunt adolescentibus, in senibus gravitatem*

Cic. in
Bruto.

nqr

non habent. Itaque Hortensius * vtroque genere flo-
rens clamores faciebat adolescens. Habebat enim &
Meneclium illud studium crebrarum venustarumq;
sententiarum, in quibus, vt in illo Græco, sic in hoc
erant quedam magis venusta dulcesq; sententia,
quàm aut necessaria, aut interdum vtilis. Et erat
oratio cum incitata & vibrans, tum etiam accura-
ta & polita. Non probantur hæc senibus. Sæpè vide-
bam, cum iridentem, tum etiam irascentem & sto-
machantem Philippum. Sed mirabantur adolescen-
tes: multitudo mouebatur. Erat excellens iudicio
vulgi, & facile primas tenebat adolescens. Et si enim
genus illud dicendi auctoritatis habebat parum, ta-
men aptum esse ætati videbatur. Et certè, quòd & in-
genij quedam forma lucebat, & exercitatione per-
fecta erat, verborumq; adstricta comprehensio sum-
mam hominum admirationem excitabat. Sed cum
iam honores, & illa senior auctoritas grauius quid-
dam requireret, remanebat idem, nec dicebat idem.
Quodq; exercitationem studiumq; dimiserat, quod
in eo fuerat acerrimum, concinnitas illa crebritasq;
sententiarum pristina manebat, sed ea vestitu illo
orationis, quo consueuerat, ornata non erat. Hoc ti-
bi ille, Brute, minus fortasse placuit, quàm placuis-
set, si illum flagrantem studio, & florentem facultate
audire potuisses. Vera hæc, vera sunt; nec verio-
ra Pythia. Neque idcirco tamen adolescen-
tes vberius & copiosius dicendi genus per-
horrescere debent, dummodo nõ illud sordi-
dum & lutulentum, sed cultum & vrbicum.

Cice-

* De Asia-
nicis agis
duobus
generi-
bus, de
quibus
antea nos
egimus.

Cicero. Ciceronis ea mens est, & præceptio. Volo se efferat in adolescente fecunditas. Nam facilius, sicut in vitibus, reuocantur ea, quæ sese nimum profuderunt, quàm si nihil valet materies, noua sarmen-za culturâ excitantur. Ita volo esse in adolescente, vnde aliquid amputem. Non enim potest in eo succus esse diuturnus, quod nimis celeriter est maturitatem assecutum. Neque eos quidem à scholis ablegandos censeo, quibus rigidum & asperum, non lene, non molle, sed horridius est ingenium, cui tamen aliquid acre inest & vehemens, licet interdum præter morem ac decorem minùs vrbantum & humanum. Talis quondam Accius fuit, pro æuo tamen suo laudem meruit. Agellius lib. 13. cap. 2. Accius cum in Asiam proficiscens iuuenis adhuc Pacuuiam seni tragœdiam suam, cui Atreus nomen est, legeret: Pacuuius dixisse fertur, sonora quidem esse, quæ scripsisset, & grandia; sed videri tamen sibi duriora paulùm & acerbiora. Ita est (inquit Accius) uti dicis, neque id sanè me pœnitent. meliora enim fore spero, quæ deinceps scribam. Nam quod in pomis est, idem, inquit, aiunt esse in ingenio. Quæ dura & acerba nascuntur, post fiunt mitia & iucunda: sed quæ gignuntur statim vieta & mollia, atque à principio sunt vuida, non matura mox fiunt, sed putria. Relinquendum igitur visum est in ingenio, quod dies atque etas mitificet.